

COMMUNICATING WITH LOVED ONES DURING THE ARMY

The only way for young soldiers to communicate with their families was through letters. It was very difficult to keep in touch with parents, brothers, wives. In calm moments, when the trenches were repaired, when the wounded are carried away or when the battle is over, the soldiers become melancholy and feel the need to write to their families back home. The letters sent during the wars represent a chronicle of Romanian village life. Whether one refers to the letters in verse or prose, they convey no information about the military organization or the battle. The letters are also subjective testimonies of a nation's suffering, conveying deep emotions.

Key-words: *war, military songs, communication, letters, peasants*

There is little to no reference about the manner in which soldiers have communicated with the loved ones back home. I found out that, during the Austro-Hungarian rule, there was a very well established and organized system that allowed men from active battlefronts to send letters back home, but they were perceived as being too condensed and simple and therefore represented no interest for the collectors of folklore. The young soldier used to get two types of printed letters: "a postcard, written in nine languages that the soldier is healthy and doing well, and another similar illustrated one, where he could address only a few words to the family, due to lack of space"². According to the work of Liviu Păiuș, we can note the fact that, under these harsh conditions, the military personnel was subjected to a downright insulting censorship, they could only convey to their loved ones what was imposed on them by their superiors through those printed letters; lyrics remained, thus, the only manner to express emotions.

Most of the poems coming from the interbellum share the characteristics of a letter, being referred to as versified letters by Ovidiu Bîrlea in his work, *Romanian Folklore*, vol II, Minerva Publishing House, Bucharest, 1983. The folklorist has explained the genesis of these creations: "The harsh experience of the two world wars also generated a new species: versified letters"³,

In the acceptance of the folklorist Liviu Păiuș, these letters, "messengers of thoughts...sent home to loved ones"⁴, represented an outburst of the soldier's sorrowful heart: "Cărticică, glas cu jele,/ Sluga gândurilor mele,/ Du-te, carte, și sosește,/ La măicuța-i povestește,/ Povestește-i tu și-i spune/ Că eu mai trăiesc prin lume"⁵.

Besides the thematic variety of these written creations, Liviu Păiuș has remarked that these texts, along with the prisoners' diaries hold "a baggage of

¹ Universitatea din Oradea.

² Liviu Păiuș, *Lacrimi și durere*, Bistrița, George Coșbuc, 2003, p. 12.

³ Ovidiu Bîrlea, *Folclorul românesc*, București, Minerva, 1983, p. 226.

⁴ Liviu Păiuș, *Pagini someșene – studii de folclor și nu numai*, vol. I, Cluj-Napoca, EIKON, 2011, p. 202.

⁵ *Ibidem*.

documentary data”⁶. The folklorist notes as well that letters from the First World War offer the possibility for the soldier to perceive a new sort of reality, other than the one from home. Therefore, young people would be tempted to write down in their notebooks all those changes or feelings, which they experience far from their homeplaces. Lyrical letters differ from those written in prose, as Păiuș claims that “in no ordinary letter the emperor is mentioned, neither for praise, nor for cursing, while in the lyrical ones the feelings of dissatisfaction towards the monarch are often expressed by the common people taken to war”⁷.

The documentary value of these texts is also confirmed by Alexandru Dobre in the article some observations in relation to the lyrical motif “Curuiește-mi camașa”, from *Revista de Etnografie și Folclor*, 1972, p. 500. We also find in the lyrical texts (letters) information about the war fight: “C’o adunat toată oastea/ Români, Unguri, ba și Nemți,/ Voinici, tineri și viteji,/ Și-așa merg pe Ruși întruna/ Cum vine iarna furtuna”⁸.

The communication system with the families back home is more permissive in the previous period, but the Germans try to avoid the transmission of information from the front, limiting it, resulting in a dissatisfaction coming from the young privates: “Foaie verde de măcăriș,/ Să iertați precum am scris/ Că aici în cătanie/ Nu-i cerneală și hărtie/ Și scriem culcați pe jos/ Căci neamțu e mâños/ Și se-nscruntă, nu ne lasă/ Să scriem stând lângă masa”⁹. This dissatisfaction could not be expressed better than through poems. The quoted verses emphasize the harsh conditions in the barracks.

A significant part of these texts have got addressing formulas and describe the harsh experience of the war, the feeling of alienation and the longing for loved ones.

Frunzulită de scumpeie,/ Străinu-s, dragă Mărie,/ Ca un pui de cuc în vie,/ Nici acela nu-i ca mine/ Să n-aibă cu drag pe nime... Some letters made in the form of verses, are signed by the sender Foicică de bujor,/ Scrisă de-un Tânăr fecior,/ Foicică din poiană,/ Și pe el aşa îl cheamă,/ Foaie verde și una/ Țugsfier (plutonier) Hulpe Toma¹⁰.

A soldier who signed himself as Leancu Victor wrote the postcard from hospital: “Foaie verde de popdeal,/ Îi făcută în spital,/ În spitalul din Brașău,/ Făcută de dorul tău,/ Scrisă în Cazarma Neagră,/ Pentru mândra mea cea dragă”¹¹.

There were letters as well, in which the young privates mentioned their pre-war jobs along with the birthplace: “Frunză verde de stejar,/ Scrisă de-un voinic plugar,/ Și iar verde de salcie,/ Că-s trei frați în bătălie/ Dumitru, Sandu, Zaharie./ Frunză verde ca iarba,/ Din comuna Crihalma”¹².

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Simion Ivanovici, Victor Morariu, *Poezii poporale de pe câmpul de luptă*, Suceava, Editura librăriei „Școala Românească”, 1916, p. 51.

⁹ Liviu Păiuș, *Lacrimi și durere*, *op. cit.*, p. 25.

¹⁰ *Ibidem*, p. 19.

¹¹ Gheorghe Cernea, *Doină de Războiu (1914-1919)*, Ediția a VI-a, Sibiu, Tipografia „Săleanului”, 1940, p. 20.

¹² Emil Precup, *Dor și jale, patimi și suferință*, Gherla, Tiparul Tipografiei Diecezane, 1920, p. 16.

The correspondence with loved ones at home has helped the Romanian soldiers to face the apocalyptic reality: “Prin câteva rândurile,/ Ce le scriu cu mare jele/ Sara târziu după cină,/ La un capăt de lumină/ Uitându-mă la mașină,/ Vă doresc prin astea șire/ Sănătate, fericire./ Îți poftesc, dragă Mărie,/ Zile dulci cu bucurie,/ La părinți doresc prin carte/ Zile bune, sănătate”¹³.

The words are mostly encouraging, they do not describe the tragedy experienced on the battlefield, nor do they give information about the battle or the hardships the young private have to face. Eugenia Bârlea notes the fact that in letters, “death is rarely and euphemistically mentioned under the title of evil, trouble”¹⁴:

Mânduțo, când vei citi,/ Cu gândul la mine să fii.../ Adu, Doamne, acel ceas,/ Să mă scutur de necaz/ Frunză verde de năut,/ Din trei frați câți am avut,/ Nicușor n-a rămas/ Să ne-ajute la necaz; Și mâncarea când îmi vine,/ A trecut foamea de mine/ Și când mi-i de băutură,/ Nu mai duc mâna la gură,/ De necaz și-amărciune/ Că n-am cătră cine spune¹⁵.

The allusion to death in the two troubled years is more than obvious: “Căci bătaie de când ține,/ Doi ani se-mplinesc ca mâine;/ Doi ani de mare necaz,/ Care noi pe-aici l-am tras;/ Două veri de celi frumoase,/ Și două ierni geroase,/ Și primăveri două sunt,/ Și noi tot pe-acest pământ”¹⁶.

Starting from Eugenia Bârlea's statement, that I have just quoted above, we find the word evil in the lyrics of exile, symbolizing death:

Frunză verde de secară,/ Dau voiniciei toți năvală/ Să nu intre rusu-n țară,/ Dau cu gloantele potop/ Să îl zdrobească pe loc,/ Căci rusul e blestemat/ Multe case o stricăt/ Și voinici o-nstrăinat./ Bun e însă Dumnezeu,/ O păti-o și el rău/ Și l-obat a lui păcat/ Că prea mult sânge o vărsat¹⁷.

Most of the damnation is directed towards the Russian army, considered the main culprit for the continuation of the war. The poem highlights the thirst for territorial annexation of the supreme rulers and the dire consequences suffered by the common people: “Rusule, n-ai avea parte/ De țările tale toate,/ Că de când bătaie ții,/ Rămân satele pustii,/ Rămân măicuțe bătrâne/ Și copii mici fără păine,/ Nevestele supărate/ Și fete nemăritate”¹⁸.

There are also body of literary works in which death does not appear only euphemistically, such a poem is “The letter of a wounded soldier for his sister Ruja”, reproduced in the collection *Versuri uitate din Marele Război. Cântece și doine cătănești*, in which the young man says farewell to his sister, aware that the duty to defend his motherland is above himself and his feelings.

Că și noi câți aici stăm/ Numai moartea aşteptăm./ Moartea ori chiar schilăvie,/ Iar nu trai și bucurie./ Rămas bun, soruica mea,/ Nu știu când ne-om mai vedea,/ Eu mă duc unde mă cheamă/ Patria ca și-o mamă,/ Datoria de soldat/ Să lupt

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Eugenia Bârlea, *Perspectiva lumii rurale asupra Primului Război Mondial*, Cluj, Argonaut, 2004, p. 198.

¹⁵ Marius Boromiz, *Versuri uitate din Marele Război. Cântece și doine cătănești*, Sibiu, Armanis, 2020, p. 514.

¹⁶ Păiuș, *Lacrimi și durere*, op. cit., p. 62.

¹⁷ Boromiz, op. cit., p. 572.

¹⁸ Ivanovici, Morariu, op. cit., p. 75.

pentru împărat./ Să apăr moșia mea,/ Lăsând casa singurea./ Lăsând prunci, lăsând soție,/ Luptând pentru-mpăratie./ Soartă noastră fu aşa,/ Doamne, fie voia Ta!¹⁹.

Another lyrical letter is addressed to one's girlfriend, in which the soldier expresses his feelings, longing and love for his beloved girl without mentioning though the suffering experienced from the battlefield: “Cărticică, glas cu jele,/ Scrisă de mâinile mele/ Te scriu eu pe tine, carte,/ Să-mi fii slugă cu dreptate,/ Să meri la mândra deparțe,/ Peste munți cu ape reci,/ Pe mândruța s-o găsești./ Spune-i că io-s sănătos/ Ca ș-un trandafir frumos”²⁰.

On the other hand, I came upon soldierly letters that describes the apocalyptic atmosphere of the battlefield as well as the tragic destiny of the soldier, dead on the foreign ground longing after his loved ones:

Zac voinici soldați în sânge/ Lângă ei nimeni nu plâng./ Mor feciorii toți pe rând,/ Nu văd maicile plângând/ Lângă dânsii priveghind./ Mor bărbați cu pușcan mână/ Prăvăliți jos în țărâna/ Fără leacă de lumina,/ Pleacă capul jos și moare/ Supt de vânt și ars de soare/ Nu-ntreabă nime ce-l doare;/ Nu-și vede pruncii plângând/ Și nevasta suspinând/ La sălaș îngenunchind;/ Capul jos pe iarbă-l lasă/ Din el sângele se varsă/ Cu gândul la cei de-acasă²¹.

The moment of facing death is heartbreaking, it is impressive how a bunch of peasants, without much education managed to paint so accurately the disheartened atmosphere of the battlefield:

Și nime nu le-ajuta/ Prin sânge se întorcea/ Și cu glasul aşa zicea:/ Vino, frate, și mă ia/ Că-i gata viața mea,/ Ce Tânără ea era/ Și-mi era dragă lumea./ Mai frățioare, măi cătană,/ Da-mi o țără de apșoară/ Că ți-a fi mare pomană,/ Ca sa-mi ud eu gurița/ Că imi arde inima/ Și sa-mi stâmpăr sufletul/ Că mă despart de dânsul²².

The battlefield seems dreadful:

Lupta-i tare,/ Geru-i mare,/ Nu-i nădejde de scăpare./ Ploaia plouă, neaua ninge,/ Rusu încă tot nu-nvinge/ Câtu-i noaptea de mare,/ Curge ploaia pe noi vale. The death imagery reaches cosmic proportions: Cerul de foc se roșește,/ Apa-n râuri clocoteste,/ Cad feciorii, cad potop,/ Dar alții le vin în loc./ Steagul tot îl găuresc,/ Pe noi nu ne nimeresc./ Vai, că pe unde umblăm noi/ Nu mai vezi pământul gol,/ Fără sânge de cel roș/ Din voinicii cei frumoși./ Nu vezi frunză, nu vezi iarbă²³.

In the face of danger and hopelessness, the only support comes from God:

Dumnezeu mi-a ajutat,/ Niciun pic nu-s vătămat,/ Căci care unde cădea,/ Acolo îl îngropă. Tinerii soldați sunt disperați, scrisoarea continuă cu o îndrumare către semenii: Vă rog, creștini, ascultați,/ Lui Dumnezeu vă rugați!/ Vă rugați lui Dumnezeu/ Să ne scape de-acest rău²⁴.

In the same poem, the village girls are addressed a special request:

¹⁹ Boromiz, *op. cit.*, p. 36.

²⁰ Păiuș, *Someș, apă mergătoare*, *op. cit.*, p. 83.

²¹ *Ibidem*, p. 15.

²² Păiuș, *Lacrimi și durere*, *op. cit.*, p. 138.

²³ Precup, *op. cit.*, p. 16.

²⁴ Păiuș, *op. cit.*, p. 159.

Voi, fete, apucați,/ Haine negre de-mbrăcați,/ La biseric-alergați,/ Să vie acas-ai voștri frați,/ Ai voștri frați, ai voștri iubiți,/ Că sunt tare necăjiți.
Another poem takes the form of a calling to prayer for the whole family:
Iubiți părinti și soție,/ Dumnezeu e sus, vă ție,/ Eu atunci le-am cuvântat/
Să cu ei mâna am dat/ Nu mai plângeți, nici oftați,/ Ci la Domnul vă rugați,/ Pe dușman să-l dobândim,/ Țara să le-o împărțim”²⁵.

The wife is not forgotten either, the newly enrolled private advises her to fast in order to return alive to the family:

Soțioară, draga mea,/ Ascultă, dragă, și crezi,/ Să de vrei să mă mai vezi,/ Să-ți mai calc picioru 'n casă/ Să să mai mâncăm la masă,/ Să mă mai vezi prin ogradă.../ Fă-mi, dragă, atâtă bine/ Să postești batăr trei zile,/ Roagă-te la Dumnezeu/ Ca să scap dintr' acest greu,/ Să mai vin în satul meu²⁶.

There are a plethora of texts that capture all the history's adversities, seen through the eyes of young uninitiated man. Interestingly enough, all the descriptions of the battlefield experiences brought into actuality the gloomy atmosphere of war and death:

Curgeau gloanțele ca ploaia,/ Să ghiulele ca vântul/ Dedesubt vuia pământul./ Cum s-aud morții și răniți/ Să mâncau pământ cu dinți./ Unul striga: leagă-mă!/
Celălalt: împușcă-mă!/ Leagă-mă că n-am dureri,/ Împușcă-mă că n-am vederi”²⁷.

Dying in the battlefield has brought deep sorrow and grief to the hearts of the young men, too soon departed from this world; the following lines capture the helplessness in facing fatality:

Când te-ajunge plumb cu foc/ Nu te poți scula deloc,/ Nici nu poți ca să te scoli,/ Nici deodată ca să mori./ Săracă inima noastră/ De multe-i friptă și arsă./ Frunzuliță și-o salcie,/ Câmpul din Polonia știe/ Unde stau voinici culcați/ La pământ ca niște brazi;/ Unde stau voinici pe jos/ Toți aleși din cei frumoși;/ Stau săracii morți ca snopii/ Să prin sat sunt numai proștii;/ Stau săracii morți pe jos/ Să-n sat sunt cei ticăloși²⁸.

One can easily notice the fact that these poems capture in their content every experience, every feeling, every moment of suffering. After the description of the actual fight and of the battle front, eventually the attention is drawn to the cry of pain of the wounded: “La spital eu am venit,/ Cu piciorul ars și fript,/ Doamne, cât am suferit,/ Să cât m-am mai chinuit./ Frunză verde, foaie lată,/ O soră de caritate,/ Da-i-
ar Dumnezeu tot bine/ Că tare-a îngrijit de mine”²⁹. The soldier's anguish reaches the climax in the moment the war is described by the soliders in their lyrical letters as a

²⁵ Augustin S. Deac, *Cartea vitejilor. Cântece de la soldații de pe câmpul de luptă adunate de Augustin S. Deac, tipograf, cu un tablou (chip) al vitejilor noștri morți pentru tron și patrie*, ediția a IV-a, Gherla, Editura propr. lui A. S. Deac, 1916, p. 4.

²⁶ Ivanovici, Morariu, *op. cit.*, p. 73.

²⁷ Lucian-Valeriu Popescu, *Asta-i hora din străbuni*, vol. III, Fonoteca Arhivei de Folclor „Vasile Adăscăliței”, Iași, PIM, 2019, p. 42.

²⁸ Păiuș, *op. cit.*, p. 139.

²⁹ Gheorghe Cernea, *Doina de Războiu (1914-1919)*, Ediția a VI-a, Sibiu, Tipografia „Săleanului”, 1940, p. 25.

wedding: “Că aici m-am însurat./ Socru meu îi regimentul,/ Soacra mea îi armamentul./ Nevăstuța-i arma mea,/ Cumnătăica baioneta./ Cumnătelul cel mai bun/ Proiectul de la tun”³⁰.

This type of literary genre called versified letter, encountered during the First World War is also found in the immediately following period, but a smaller scale: “Mai întâi de-a mea scrisoare/ Vă doresc zile usoare/ Și-o viață-n delungată/ Să ne mai vedem odată./ Mă pusei și eu la masă/ Cu inima de dor arsă,/ Mă pusei să scriu o carte/ La soția mea departe/ Și-a tot scris pe hârtie/ La mândruța-n civilie”³¹. The letter beings on an optimistic note, the main focus is on the author's feelings who suffers from missing his family. The young man is confident and he hopes that the war would eventually end returning home safely:

Că singur viața-i grea./ Viața este foarte grea/ Acum la toată lumea,/ Că-n toată lumea-i război/ Și e greu și pe la noi,/ Dar eu cred în mintea mea/ Că iară ne vom vedea/ Căci dorul ne-a ajuta/ Și acasă om înturnă./ Și acum prin gând îmi vine/ Cum stau de vorbă cu tine/ Și parcă numă-am visat/ Așa rău m-am depărtat,/ Scriind această scrisoare/ Și-aștept zi de liberare³².

Only a few epistles describe accurately the drama on the battlefronts, but there are verses that mark precisely the very moment the battle began and provide us with important details about the tragedy experienced by our heroes:

Foaie verde și-o lalea,/ În april al doilea,/ Noaptea pe la ora zece,/ Au sunat alarmă mare./ Fabricile au suflat/ De pe toți ne-a deșteptat./ La iuțeală cât mai poti/ Iute ne-am îmbrăcat toți,/ Că știam că nu-i de râs/ Că țipau bombe de sus./ Iute jos cu toți am stat/ Și-n tranșee ne-am băgat.../ După o oară și ceva/ Și ceru se tremura/ De-avioane ce venea/ Și-n vreo cincizeci de minute,/ Au trecut vreo nouă sute./ Tunurile-ncep să bată,/ Gloanțele încep să cadă./ Pe unde gloanțe cădeau,/ Pietrele se sfârâmau³³.

Another letter referring to the time spent on the battlefield but without mentioning other aspects of the actual battle: “Frunză verde de bujor,/ Tinerel m-am dat la dor,/ Tinerel fără mustață/ Am luat pușcuța-n brață./ De doi ani acum de zile/ Pușcuța mi-o fost soție./ Foaie verde de măslini,/ De-ar veni în lume bine,/ Să dau pușca-n magazie,/ Să mă-ntorc la mine-n sat,/ Să văd pe cine-am lăsat”³⁴.

In need of his family, especially his significant other and his mother, the author of the following verses is overwhelmed by the feeling:

Foaie verde trei măslini,/ Greu-i, mândră, fără tine,/ Căci eu cât oii cătuni/ Numai singurel oii fi,/ Cât cătană eu voi sta/ Multă jale m-a mâncă/ Pe mine și pe mândra./ Foaie verde și una,/ Eu te rog, soția mea,/ Căci eu nu te voi uita/ Până apa va seca,/ Pe tine și pe maica./ Foaie verde baraboi,/ Pe părinți, pe amândoi,/ Pe Florea și pe surori³⁵.

³⁰ Lefter, *op. cit.*, p. 42.

³¹ Păiuș, *op. cit.*, p. 307.

³² *Ibidem*, p. 308.

³³ Vasile T. Doniga, *Folclor din Maramureș*, București, Minerva, 1980, p. 58.

³⁴ Păiuș, *Lacrimi și durere*, *op. cit.*, p. 311.

³⁵ *Ibidem*, p. 313.

The censorship of the letters limits the Romanian soldiers and thus nowadays we are aware only of a few sources that reference the severe reality of the war, the only reality manged to elude the censorship is the deep feeling of longing.

The cuckoo bird, so often found throughout these military texts, both during the time of the Empire and during the two world wars, has the metaphorical duty to carry the correspondence the soldier's letters. The means of communication were probably reduced, and the birds: the cuckoo or the swallow are easily identified with the soldiers' souls overwhelmed by longing and mourning:

Și pe cuc eu l-am rugat:/ Măi cucule, dragul meu,/ Ia scrisoarea ce-ți dau eu/ Și zboară pe unde-i vrea/ Până-n Rogna, la mândra,/ Iară de te-a întreba/ De unde-i cărticica/ Să-i spui că-i de la badea/ Și de-acolo nu pleca/ Până ce-a citi mândra/ Și-apoi mi-a scris alta,/ Cu mânuța ei cea mică/ Să-mi trimită-o cărticică/ Și o ia în ciocul tău,/ Ad-o aici unde stau eu³⁶.

Along with the cuckoo the bird we find the swallow; the two traveling birds become messengers for the young soldiers, whose thoughts, in troubled times, turn to their loved ones: “Am zărit o rândunea/ Și eu m-am rugat la ea:/ Ia, te rog, scrisoarea mea/ Și-o du la soția mea./ Rândunica mi-a răspuns:/ N-am ce face, dragul meu,/ Că străină mi-s și eu”³⁷.

Another versified letter expresses feelings of sadness caused by the young man's estrangement, a theme common to the periods presented in this study. The phrase, “strange foreignness”, referring to the Transylvanian peasant who is taken out of his world and taken to an unwelcoming universe, strikes, two centuries later, thanks to the depth of his feelings:

Eu scriu carte supărăt/ Pentru ce eu te-am lăsat/ De un an și jumătate/ Numai de străini am parte./ Focul te ardă de lume/ Dacă nu mi-ai știut spune/ Că mi-i străină în lume./ Câtă lume-i pentru mine/ Arde-o, Doamne, până mâne/ Și câtă-i pe sama mea/ Arde-o, Doamne, cât îi vrea,/ Că l-armată m-a luat/ Și odată m-ambrăcat/ Și trăiesc tot supărăt³⁸.

In Ghighișeni, we got to know the awe-inspiring story of 80-year-old Catalina Merce, who told us about the anonymous letter she had received from someone in the army. She was only 16 years old, she was so flattered that she read it in front of her future husband: “Mândră, dacă te măriți,/ O scrisoare să-mi trimită/ Pe o frunză de alun/ Ca să vin să te cunun./ Nu știu ce mam-ai avut,/ Așe mândră te-o făcut,/ Ochii tăi strălucitori/ Sunt luceferi dintre nori/ Și eu nu te pot uita/ Că ai fost iubita mea”³⁹. She then proceeded to confess me that the author of the beautiful lyrics made an appearance at her wedding confessing that he was the one sending her a postcard and suggested that they should run away together *tăt un leu dădea să mă mai joace*. Eventually, they did not run away together as she stayed faithful to her husband till death, but she always carried the poet in her thoughts and in her soul.

From the same village, another local, Chindea Elena, reproduces some lines from the letter her future to be husband has written to his sister who was dear to him at the time: versuri din scrisoarea pe care viitorul ei soț i-a scris-o surorii sale care îi

³⁶ *Ibidem*, p. 328.

³⁷ *Ibidem*, p. 327.

³⁸ Păiuș, *op. cit.*, p. 329.

³⁹ Informer Merce Catalina, Ghighișeni, 80 years old (june, 2021).

era dragă la acea vreme: “Mai întâi și la-nceput/ Complimente și dor mult,/ Complimente cu vagonu,/ Sărutări cu milionu./ Să știi, Mărioară, despre mine/ Că eu oduc foarte bine”⁴⁰.

In Pietroasa, the lyrics bring to the protagonist's memory a beautiful story about a love letter she received from a soldier. Back then she was forced to marry someone chosen by her father although she was already in love with a military man. The love between them can be read between these lines, but also in the tears that fall on her face when she recites them: “Te iubesc, mândruță dragă,/ Și te voi iubi mereu/ Până ce pământu negru/ Va cadea pe pieptul meu”⁴¹.

Another fragment of a letter belongs to Ilaș Aurel and was sent to his mother, now 96 years old and it shows the vanity of our sender. The young soldier was proud of his new status and therefore wanted the whole community to know: “Grea-i viață în cătănie,/ Eu de-acuma sunt soldat/ Sunt plecat la datorie/ Să le spui la toți din sat”⁴². He had never sent a letter to any girlfriend, as he didn't marry until the age of 36.

During communism, just after the end of the Second World War, the country was drained of resources. Ciuhandu Vasile, a villager from Roșia, remembers a colleague, who sent home a letter on which he wrote a full line of “of” to indirectly convey to his family how hard his life is in the army. His father managed to decode the message and brought him money and food.

The lyricism of the letters, sent by the Romanian soldiers from the front, during the First World War, was appreciated by their superiors, who checked the correspondence. In the publication *Unirea*, no. 55, dated June 8, 1915, an article by the correspondent Géza Herczeg is reproduced, in the content of which General Kövess testified: “It is a pleasure to read the letters, they are colorful, full of warm and almost poetic”⁴³. In the same newspaper we are given further information about the ingenuity of the Romanian peasants, who “strip the bark of the trees, polish it and use it for writing”⁴⁴.

Among these creations, I also encountered letters from prisoners, but in a relatively small number: “Și măicuța plângătoare/ Va ieși duioasă-n prag:/ Rândunele călătoare,/ Unde-i puiul mamei drag?/ Să nu spuneți maicii mele/ Că rob la ruși m-ați văzut/ Că trăiesc azi zile rele/ Pe-un pământ necunoscut”⁴⁵. The young man never revealed his pain to his family trying to protect them from suffering, presenting them another reality: “Dar vă fac acum de știre,/ Că sunt sănătos/ Ca un trandafir frumos/ Și vă trimit voie bună/ Pe lumina cea de lună,/ Iar la neamurile mele,/ Trimit pe dalbele stele./ Voie bună, sănătate/ Și la soră, și la frate”⁴⁶.

Communication through lyrical letters was much preferred by the Romanian soldiers, but there were also other ways of communicating with loved ones such as: postcards; illustrations; photographs, on the back of which various events were marked; as well as prose letters.

⁴⁰ Informer Chindea Elena, Ghighișeni, 80 years old (june, 2021).

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Informer Ilaș Aurel, Pietroasă, 96 years old (august, 2022).

⁴³ „Unirea”, nr. 55/8 iunie, Blaj, 1915, p. 2.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Boromiz, *op. cit.*, p. 466.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 467.

Postcards had limited space, the soldier had to limit himself to just a few words. During the Second World War, the illustrations warned about some important aspects: Nothing should be written about the army; Don't disclose the location. Censorship prevented young people from transmitting any information of military nature. For example, a postcard, sent on July 6, 1944, by the soldier Micloș Gabriel to his wife, Ana, is limited to the expression of general feelings: Dear Ana, I'm doing well, thank God!

The young soldiers also used to send back home black and white, small photograph expressing very few thoughts, written on the back due to the lack of writing space: *in the memory of happy days* (July 16, 1931); *memory from the military internship done in Oltenia* (year 1952, belonging to Ilea Alexandru, born in 1930, career soldier, attended the Craiova Military School, reaching the rank of colonel; died in 1921); *during the end of the war, Romania against the USSR* (November 17, 1942); *when I was mobilized in Odessa* (September 18, 1942); *to my beloved brother* (February 10, 1942). One of the few postcards that reached me is a photograph, it has a notice of incorporation on the back: *You will know that on the 10th of V 1942 I am enrolling*, without any other details regarding the army. There are two soldiers in the photograph. I learned the story behind the image from priest Radu Marian, from Bratca:

The one on the left was the brother of my grandmother, Ilea Petru from Lugașu de Jos, Bihor. He enrolled in 1942, in Bucharest where he was working. He notifies his older brother, Ilea Alexandru, that he has enrolled; brother who was also mobilized in the war. The two brothers were away in Bucharest after the Vienna Dictate was given in September 1940. In fact, they fled to Romania and were mobilized there, in the Romanian Army. Grandma's brother, Ilea Petru, she told me, volunteered in the army. He died in the army, due to the fact that being chubbier he developed pulmonary edema during the intense boot camp sessions. The family never got the chance to see him again. This photo was brought by his mother's brother, Alexandru after many years, when he returned to see his family in Lugașu de Jos, he settled down in Bucharest, where he lived until 1999. The photo reached our family, in fact my great-grandmothers, somewhere around the 50s⁴⁷.

Prose letters, probably written in the very few quiet moments spent in trenches, on pages torn from notebooks may vary in length. Although the texts are long, the soldier seems concerned exclusively with the fate of those at home. A letter sent by soldier Ioan, from the Company Depozit Regimentul 7 Pionieri, Timiș County, to his brother Nelut, who was on the front at that time, is limited to questions regarding family matters, especially about his mother and about other comrades who share the same fate. The text is dated April 30, 1944, being related to the period of the Second World War, and does not contain any other information whatsoever about the conduct of the battles or the conditions in the army.

Another prose letter, dated June 30, 1944, was sent by a soldier to his wife, Maria, asking her to take care of the household chores in his absence: *Maria, please, if you are good, talk to godson Mitrea and see if the room in the valley can be glued, put a window on it too...* The young man's concerns are limited to his family, and

⁴⁷ Informer Pr. Radu Marian, 45 years old, Bratca (february, 2023).

finally his thoughts turn to God, in Whom he puts all his hope: *God bless us to be healthy and together again!*

In conclusion, the correspondence with the family represents a significant importance for the military poetry. The letters sent from the battle front are true testimonies about the significant events, they represent a genuine reality experienced by the Romanian peasant and translated into verses with a strong emotional charge. Unfortunately, today, it is very difficult for the researchers to get hold of such bodies of work due to the fact that nowadays there are only a few people left still keeping these memories. The younger generations do not give much importance to such memories as they are not aware of their inestimable value.

BIBLIOGRAPHY

Bârlea, Eugenia, *Perspectiva lumii rurale asupra Primului Război Mondial*, Cluj, Argonaut, 2004.

Boromiz, Marius, *Versuri uitate din Marele Război. Cântece și doine cătănești*, Sibiu, Armanis, 2020.

Bîrlea, Ovidiu, *Folclorul românesc*, București, Minerva, 1983.

Cernea, Gheorghe, *Doine de Războiu (1914-1919)*, Ediția a VI-a, Sibiu, Tipografia „Săleanului”, 1940.

Deac, S., Augustin, *Cartea vitejilor. Cântece de la soldații de pe câmpul de luptă adunate de Augustin S. Deac, tipograf, cu un tablou (chip) al vitejilor noștri morți pentru tron și patrie*, ediția a IV-a, Gherla, Editura propr. lui A. S. Deac, 1916.

Doniga, T., Vasile, *Folclor din Maramureș*, București, Minerva, 1980, p. 58.

Ivanovici, Simion și Morariu, Victor, *Poezii poporale de pe câmpul de luptă*, Suceava, Editura librăriei „Școala Românească”, 1916.

Păiuș Liviu, *Pagini someșene-studii de folclor și nu numai*, vol. I, Cluj-Napoca, EIKON, 2011.

Idem, *Lacrimi și durere*, Bistrița, George Coșbuc, 2003.

Popescu, Valeriu, Lucian, *Asta-i hora din străbuni*, vol. III, Fonoteca Arhivei de Folclor „Vasile Adăscăliței”, Iași, PIM, 2019.

Precup, Emil, *Dor și jale, patimi și suferință*, Gherla, Tiparul Tipografiei Diecezane, 1920.

SOURCE

Chindea Elena, Ghighișeni, 80 years old (june, 2021).

Ilaș Aurel, Pietroasă, 96 years old (august, 2022).

Merce Catalina, Ghighișeni, 80 years old (june, 2021).

Pr. Radu Marian, 45 years old, Bratca (february, 2023).